

GENÇ ÇİFTÇİ PROFİLİ ARASTIRMASI VAN İLİ ÖRNEĞİ

Bu Raporun oluşturulmasında
Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi'ne
teşekkürlerimizi sunarız.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	7
1. GENÇ ÇİFTÇİ UYGULAMASI	8
2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE METODOLOJİSİ	9
3. ARAŞTIRMA BULGULARI: VAN'DA GENÇ ÇİFTÇİ PROFİLİ	11
3.1. Genç Çiftçilerin Sosyo-Demografik Bilgileri	11
3.2. Genç Çiftçilerin Sosyo-Ekonomik Yapıları	12
3.3. Genç Çiftçilerin Tarımsal Faaliyetleri	16
3.4. Genç Çiftçilerin Hayvancılık Faaliyetleri	21
3.5. Genç Çiftçilerin Faaliyet Alanlarında Alt Yapı.....	22
3.6. Genç Çiftçilerin Göç Eğilimleri	23
3.7. Genç Çiftçilerin Sorun Alanları	23
3.8. Genç Çiftçilerin Beklentileri	23
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	25
EKLER.....	27

GİRİŞ

Türkiye’de tarım ve hayvancılık sektörünün önemli bileşenlerinden birini yerel ölçekte faaliyet gösteren çiftçiler oluşturmaktadır. Çiftçiler yaş grubu, eğitim profili, ekonomik sermaye, faaliyet alanları, üretim araçları ve biçimleri gibi değişkenler üzerinden bakıldığında hem Türkiye genelinde hem de yerel düzlemde heterojen bir grup özelliği göstermektedir. Bir taraftan geleneksel tarım yöntemlerinin taşıyıcı durumunda olan çiftçiler diğer taraftan ise katma değer yaratan ya da yaratacak ve modern tarım sektörünün Türkiye’de yaygınlaşmasına olanak sağlayacak pozisyona sahip aktörler olarak adlandırılmaktadırlar.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 18-40 yaş aralığında kırsal yerleşim alanlarında faaliyet gösteren *genç çiftçileri* hayvansal üretim, bitkisel üretim ve yerel ürünlerin katma değer yaratacak şekilde işlenmesi ve tüketime sunulması noktalarında sübvans ederek bir taraftan tarım ve hayvancılık sektörünün dolayısıyla yerel ekonomilerin güçlenmesini sağlamak, tarım ve hayvancılık alanında başarılı işletme modellerinin oluşmasına imkan sağlayarak bu alanda yaygınlaşma ve çarpan etkisi yaratmak amacıyla destekleme programları yürürlüğe koymuştur. *Genç çiftçi* eksenli hibe programlarının diğer bir hedefi ise tarım ve hayvancılık alanını meslek olarak benimsemeye ve sürdürmeye meyilli 18-40 yaş aralığında bulunan çiftçileri motive ederek bu alanda art değer yaratan küçük ölçekli işletmelerin şekillenmesine olanak sağlamak olduğu görülmektedir.

Yerel ölçekli ekonomiler ve söz konusu yerleşim birimlerinde faaliyet gösteren çiftçilerin ekonomik ve sosyal hayatlarına katkıları açısından önem arz eden *Genç Çiftçi Projesi Hibe Programlarının* daha etkili ve verimli olması için 18-40 yaş aralığında tarım ve hayvancılıkla uğraşan çiftçi gruplarının sosyo-ekonomik yapıları ile birlikte, tarım ve hayvancılık alanında sahip oldukları imkan ve becerilerin bilinmesi gerekmektedir. Başka bir ifade ile *genç çiftçilerin* tarım ve hayvancılık alanında nasıl bir birikime ve performansa sahip oldukları, faaliyetlerini sürdürdükleri yerleşim birimlerinde alt yapının nasıl bir tabloya sahip olduğu, makro ve mikro ölçekte ne tür sorunlarla karşı karşıya kaldıkları ve efektif bir tarım ve hayvancılık işletmesi için ne tür beklentileri olduğu mevzuları oldukça önem arz etmektedir.

GENÇ ÇİFTÇİ PROFİLİ ARAŞTIRMASI VAN İLİ ÖRNEĞİ

Bu araştırmanın amacı, Van il genelinde *genç çiftçi* kategorisinde yer alan kişilerin sosyo-demografik, sosyo-ekonomik yapılarını, tarım ve hayvancılık sektöründeki pozisyonlarını ve alt yapı durumlarını farklı değişkenler üzerinden betimleyici profilini ortaya koymaktır.

1. GENÇ ÇİFTÇİ UYGULAMASI

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı *genç çiftçi* kavramını, kırsal alanda ikamet eden 18-40 yaş aralığında tarımsal faaliyet gösteren ve göstermek isteyen gerçek kişiler şeklinde tanımlamaktadır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 18-40 yaş aralığında tarım ve hayvancılık faaliyeti gösteren çiftçileri, hayvansal üretim (büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, arı ve arı ürünleri yetiştiriciliği ile kanatlı ve ipekböceği yetiştiriciliği alanlarında), bitkisel üretim (kapama meyve bahçesi tesisi, fide/fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği, kontrollü örtü altı yetiştiriciliği ve kültür mantarı üretimi alanlarında) ve yöresel ürünlerin üretimi ve tüketime sunulması alanlarında desteklemek amacıyla hibe programlarını yürürlüğe koymuştur.

Bu program; nüfusu yirmi bin den az olan yerleşim birimlerini ve 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun öncesi tüzel kişiliği olan ve yirmi bin nüfusun altındaki yerleşim birimlerini kapsamaktadır. Hibe kapsamında genç çiftçilere makine, ekipman, donanım, malzeme, fide, fidan, tohum, misel, torf, yumurta, arılı kovan ve canlı hayvan alımı hususunda destek verilmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE METODOLOJİSİ

Genç Çiftçi Profili Araştırması: Van İli Örneği isimli araştırma Van merkez Edremit, Tuşba ve İpekyolu ilçeleri ile Bahçesaray, Başkale, Çaldıran, Çatak, Erciş, Gevaş, Gürpınar, Muradiye ve Özalp ilçelerine bağlı mahallelerde/köylerde yapıldı (Tablo 1). Araştırma 10 kişilik saha deneyimi olan Türkçe ve Kürtçe bilen bir grup tarafından 10 Kasım - 5 Aralık 2017 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

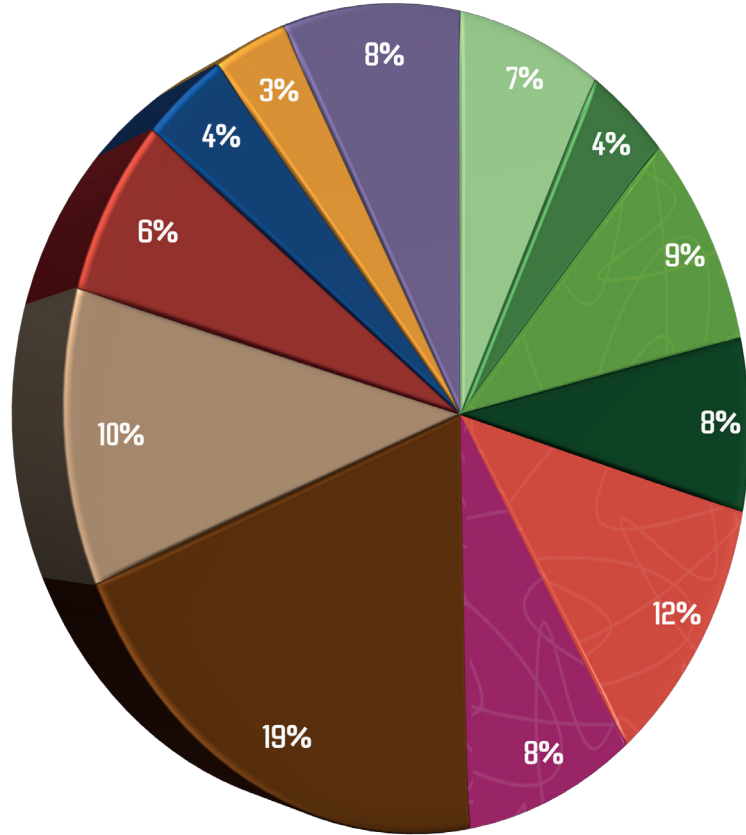
Tablo 1: Araştırma kapsamında görüşülen çiftçilerin ilçelere göre dağılımı

İlçe	Sayı	Yüzde
Bahçesaray	150	17,5
Başkale	108	12,6
Çaldıran	42	4,9
Çatak	37	4,3
Edremit	57	6,6
Erciş	60	7,0
Gevaş	5	,6
Gürpınar	173	20,2
İpekyolu	46	5,4
Muradiye	89	10,4
Özalp	29	3,4
Tuşba	62	7,2
Toplam	858	100,0

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket formu kullanıldı. Toplamda 82 sorudan oluşan ankette katılımcıların/genç çiftçilerin sosyo-demografik, sosyo-ekonomik, konut, hane halkı, tarımsal ve hayvancılık alt yapısı, göç eğilimleri, karşılaşılan sorular ve beklentilerini içeren kategoriler yer almaktadır. Anket uygulaması çiftçilerle yüzyüze görüşülerek gerçekleştirildi. Van il genelinde görece düşük bir eğitim profiline sahip oldukları için çiftçilerle yapılan görüşmeler 30-45 dakika arasında gerçekleştirildi. Genç çiftçilere ulaşmada İlçe Tarım Müdürlüklerinden destek alındı.

Araştırma evreni 2017 yılında genç çiftçi projesine başvuran çiftçilerin tümü oluşturmaktadır. Örneklem ise 2017 yılında genç çiftçi hibe desteği programına başvuran çiftçilerin % 20'si üzerinden belirlendi. Söz konusu örneklem grubunda genç çiftçi hibe desteği alan ve almayan çiftçiler yer almaktadır.

- Başkale
- Çaldıran
- Çatak
- Edremit
- Erciş
- Gevaş
- Gürpınar
- İpekyolu
- Muradiye
- Özalp
- Saray
- Tuşba

GENÇ ÇİFTÇİ PROFİLİ ARAŞTIRMASI VAN İLİ ÖRNEĞİ

Tablo 2: Van İl genelinde genç çiftçi desteğine başvuranların yıllara göre dağılımı

İlçe	2017 Başvuru Sayısı
Bahçesaray	516
Başkale	290
Çaldıran	175
Çatak	382
Edremit	319
Erciş	490
Gevaş	342
Gürpınar	773
İpekyolu	400
Muradiye	252
Özalp	146
Saray	129
Tuşba	330
TOPLAM	4544

3. ARAŞTIRMA BULGULARI: VAN'DA GENÇ ÇİFTÇİ PROFİLİ

3.1. Genç Çiftçilerin Sosyo-Demografik Bilgileri

Genç çiftçilerin cinsiyete göre dağılım durumlarına bakıldığında erkeklerin ağırlıklı bir oran (%83,9) oluşturduğu görülmektedir. Bu oranlamanın şekillenmesinde toplumsal cinsiyet rollerin ataerkil bir toplum yapısında kendini güçlü bir şekilde ortaya koyması en önemli etkiyi oluşturmaktadır.

Tablo 3: Genç çiftçilerin cinsiyeti göre dağılımı

	Sayı	%
Kadın	138	16,1
Erkek	720	83,9
Toplam	858	100,0

Van il genelinde tarım ve hayvancılık yapan çiftçilerin yaş dağılımlarına bakıldığında 18-41 yaş aralığında güçlü bir kümelenmenin olduğu göz çarpılmaktadır.

Tablo 4: Genç çiftçilerin yaşa göre dağılımı

	Sayı	%
18-25	278	32,4
26-33	273	31,8
34-41	271	31,6
42-49	29	3,4
50 ve üzeri	7	,8
Toplam	858	100,0

Araştırma kapsamında görüşülen genç çiftçilerin eğitim formasyonlarına bakıldığında % 19,2'lik bir kısmının formal bir eğitim kurumundan mezun olmadığı görülürken, % 53,7'sinin ilköğretim, % 18,6'sının ise lise mezunu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5: Genç çiftçilerin eğitim durumuna göre dağılımı

	Sayı	%
Okur-yazar değil	66	7,7
Okur-yazar	99	11,5
İlköğretim	461	53,7
Lise	160	18,6
Yüksekokul	11	1,3
Üniversite	58	6,8
Lisansüstü	3	,3
Toplam	858	100,0

Genç çiftçilerin medeni durumlarına göz atıldığında % 72,5'inin evli, % 26,3'ünün ise bekar olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Genç çiftçilerin medeni duruma göre dağılımı

	Sayı	%
Evli	622	72,5
Bekâr	226	26,3
Eşi ölmüş	9	1,0
Boşanmış/Bekar	1	,1
Toplam	858	100,0

Sosyal güvence parametresi üzerinden Van'daki genç çiftçilere bakıldığında ilk dikkat çeken husus % 66,1'lik bir oranın yeşil kartlı olduğu gerçeğidir.

Tablo 7: Genç çiftçilerin sosyal güvenceye göre dağılımı

	Sayı	%
SSK	191	22,3
BAĞKUR	47	5,5
G.S.S. (Yeşil Kart)	567	66,1
Emekli Sandığı	2	,2
Sosyal Güvence Yok	51	5,9
Toplam	858	100,0

3.2. Genç Çiftçilerin Sosyo-Ekonomik Yapıları

Van'da faaliyet gösteren genç çiftçilere "düzenli bir geliriniz var mı?" şeklinde sorulan soruya çiftçilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında % 83,1'inin düzenli bir gelire sahip olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu vurgu/bulgu aslında tarım ve hayvancılık yapan çiftçilerin önemli bir kısmının girdi ve çıktılar ve ileriye dönük planlamalar açısından rasyonel ve öngörülebilir bir durumda olmadıkları anlamını işaret etmektedir.

Tablo 8: Düzenli bir geliriniz var mı?

	Sayı	%
Hayır	713	83,1
Evet	145	16,9
Toplam	858	100,0

Van'da yaşayan çiftçilerin gelir kaynakları arasında tarım (% 24,6) ve hayvancılığın (% 57,9) iki önemli gelir ve istihdam alanı oluşturduğu bariz bir ekonomik realite olarak kendini göstermektedir.

VAN'DA YAŞAYAN ÇİFTÇİLERİN GELİR KAYNAKLARI
HAYVANCILIK **%57,9** TARIM **%24,6**

Tablo 9: En önemli gelir kaynağı hangisidir?

	Sayı	%
Tarım	211	24,6
Hayvancılık	497	57,9
Kamu	21	2,4
Ticaret	17	2,0
Serbest meslek	64	7,5
Diğer	48	5,6
Toplam	858	100,0

Van özelinde düzenli bir gelire sahip ol(a)mayan çiftçilere, aile bütçesine katkı sunan birey desteği açısından bakıldığında % 43,9'luk bir oranın bu destekten yoksun olduğu, % 37,2'lik bir oranında ise bir (1) kişinin aile ekonomisine katkı sunduğu görülmektedir.

Tablo 10: Siz dâhil hanede gelir getirici bir işi olan kaç kişi var?

	Sayı	%
Kimse yok/Belirsiz	377	43,9
1 kişi	319	37,2
2 kişi	103	12,0
3 kişi	33	3,8
4 ve daha fazla kişi	26	3,0
Toplam	858	100,0

Van'da faaliyet gösteren genç çiftçilerin aylık ortalama gelir düzeylerine bakıldığında yaklaşık % 65'inin asgari ücretten daha düşük bir gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Hanenizin aylık ortalama geliri ? (TL)

	Sayı	%
0-500	288	33,5
501-1000	260	30,3
1001-1500	196	22,8
1501-2000	64	7,5
2001'den fazla	50	5,8
Toplam	858	100,0

Genç çiftçi ailesi içinde işsizlik durumlarına bakıldığında % 83,4'lük bir kesimin değişen sayıda işsiz barındırdıkları çok net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 12: Hanenizde işsiz kaç kişi bulunmaktadır?

	Sayı	%
İşsiz yok	143	16,6
1 kişi	162	18,9
2 kişi	163	19,0
3 kişi	123	14,3
4 ve daha fazla kişi	267	31,1
Toplam	858	100,0

Genç çiftçilerin devletin sunduğu sosyal desteklerden yararlanma durumlarına bakıldığında 3/4 oranında bir çiftçi grubunun çeşitlilik arz eden sosyal desteklerden yararlan(a)madığı görülmektedir. Söz konusu desteklerden yararlananların ise daha çok yaşlı bakım ücreti, dul aylığı ve işsizlik maaşı aldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 13: Hanenizde devletin sosyal desteklerinden yararlanan var mı?

	Sayı	%
Hayır	689	80,3
Evet	169	19,7
Toplam	858	100,0

Van'da tarım ve hayvancılıkla uğraşan çiftçilerin makine donanım durumları traktör varlığı üzerinden incelendiğinde sadece % 14,9'unun traktöre sahip olduğu görülmektedir. Nüfusunun ağırlık bir oranı tarım ve hayvancılık alanında istihdam imkânı bulan bir nüfus kompozisyonunda traktöre sahip olma oranlarının düşüklüğü dikkatleri celbeden bir husus oluşturmaktadır.

Tablo 14: Traktörünüz var mı?

	Sayı	%
Hayır	730	85,1
Evet	128	14,9
Toplam	858	100,0

Genç çiftçilerin yaşadığı ve faaliyetlerini yürüttüğü habitatta konut durumlarına bakıldığında çoğunluğun ev sahibi (% 70,5) olduğu, konutlarında kullanılan malzeme türünün kerpiç olduğu, konut büyüklüklerinin yarısından fazlasının görece geniş konutlar olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Genç çiftçilerin konut mülkiyet durumu?

	Sayı	%
Ev sahibi	605	70,5
Kiracı	101	11,8
Lojman	3	,3
Ev sahibi değilim ama kira ödemiyorum	139	16,2
Diğer	10	1,2
Toplam	858	100,0

Tablo 16: Konut tipi?

	Sayı	%
Betonarme	317	36,9
Kerpiç	353	41,1
Kargır	49	5,7
Diğer	139	16,2
Toplam	858	100,0

Tablo 17: Konut büyüklüğü?

	Sayı	%
0-49 metrekare	24	2,8
50-75 metrekare	122	14,2
76-100 metrekare	212	24,7
100+ metrekare	454	52,9
Toplam	812	94,6
Bilmiyor	46	5,4
Toplam	858	100,0

Genç çiftçilerin konut bileşenlerine (tuvalet, banyo, mutfak) bakıldığında % 19,9'unun tuvaletinin, % 7,8'inin banyosunun, % 3,6'sının ise mutfağının ev dışında olduğu dikkat çekici bir husus oluşturmaktadır. Başka bir ifade ile tuvalet, banyo ve mutfak ünitele-
rinin ev dışında olduğunu yansıtan rakamlar çiftçilerin sosyo-ekonomik açıdan içinde bulunduğ görece zayıf durumu göstermektedir.

Tablo 18: Konut bileşenlerinin ev içi ve ev dışı durumu?

	Evin İçinde		Evin Dışında	
	Sayı	%	Sayı	%
Tuvalet	687	80,1	171	19,9
Banyo	791	92,2	67	7,8
Mutfak	827	96,4	31	3,6

3.3. Genç Çiftçilerin Tarımsal Faaliyetleri

Van merkez ve diğer ilçelerinde yaşayan çiftçilere “kaç yıldır tarımla uğraşıyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya çiftçilerin verdiği yanıtlara bakıldığında 1-10 yıl arasında % 58,4'lük oranda bir kümelenmenin olduğu görülmektedir. Ekonomik yapısı tarım ve hayvancılığa yaslanan Van'da tarımla uğraşan grupların çok uzun bir geçmişe dayanmaması, bunun bir tutunma stratejisi olduğunu ve her an değişmeye müsait bir zemin olduğunu göstermektedir.

Tablo 19: Kaç yıldır tarımla uğraşıyorsunuz?

	Sayı	%
1-5 yıl	282	32,9
6-10 yıl	219	25,5
11-15 yıl	132	15,4
16-20 yıl	121	14,1
21-25 yıl	32	3,7
26-30 yıl	43	5,0
31-40 yıl	18	2,1
41 yıl ve üzeri	11	1,3
Toplam	858	100,0

Van'da yaşayan çiftçilerin, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından oluşturulan ve çiftçilerin kayıt altına alındığı tarımsal veri tabanına (ÇKS) kayıtlı olup olmadığına bakıldığında, % 75,1'inin bu üyelik sisteminden habersiz olduğu görülmektedir.

Tablo 20: ÇKS kaydınız var mı?

	Sayı	%
Hayır	644	75,1
Evet	214	24,9
Toplam	858	100,0

Dünyadaki ve Türkiye'deki tarımsal gelişmeleri takip etmek ve rekabete dayalı bir birliktelik oluşturmak amacıyla kurulan mesleki kooperatif/birlik üyeliklerine bakıldığında Vanlı çiftçilerin % 91,3'ünün söz konusu çizgide bir ilişkisinin/aidiyetinin ya da kolektif ve örgütlü bir yapının parçası olmadığı çarpıcı bir şekilde göze çarpmaktadır.

Tablo 21: Üye olduğunuz kooperatif/birlik var mı?

	Sayı	%
Hayır	783	91,3
Evet	75	8,7
Toplam	858	100,0

Çiftçilerin tarım arazisi niteliği taşıyan gayrimenkul mal varlıklarını yansıtan rakamlara bakıldığında % 62,9'unun tarım arazisine resmi olarak sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 22: Adınıza kayıtlı tarım arazisi var mı?

	Sayı	%
Hayır	540	62,9
Evet	232	27,0
Cevapsız	86	10,0
Toplam	858	100,0

Van'da çiftçilik yapan birey ya da grupların tarımsal faaliyetleri uzun bir geçmişe dayanmadığı gibi bitkisel üretim çabalarının da düzenli bir pratiği yansıtmadığı aşağıda tablodan anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile çiftçilerin % 57,7'si düzenli bir üretim yapmadığını ifade etmektedir.

Tablo 23: Tarım arazisinde düzenli olarak bitkisel üretim yapılıyor mu?

	Sayı	%
Hayır	495	57,7
Evet	363	42,3
Toplam	858	100,0

Van'da çiftçilik yapan kişilerin, ürettiği ürünlerin yelpazesine bakıldığında geniş bir blok oluşturmadığı görülmektedir. Ürün yelpazesinde yonca, buğday, arpa ve korunga bitkilerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Çiftçilerin beyanları esas alındığında, söz konusu ürün yelpazesinin oluşumunda iklim faktörleri, ilin sulama imkanları, yem ihtiyacını karşılama gibi faktörlerin çok etkili olduğu görülmektedir. Bir başka gerçeklik ise çiftçilerin % 94,1'inin bitkisel üretim konusunda profesyonel bir destek ve formel bir eğitim almadığıdır. Tarımsal faaliyetleri yürütürken tercih edilen teknikler de bu gerçeği yansıtmaktadır. Görüşme yapılan çiftçilerin % 81,6'sı geleneksel yöntemlerle tarım yaptığını ifade etmektedir.

Tablo 24: Üretimi yapılan bitkisel ürünler?

	Sayı	%
Buğday	314	31,9
Arpa	133	13,5
Yulaf	2	0,2
Mısır	17	1,7
Yonca	395	40,1
Korunga	96	9,7
Elma	28	2,8
	985	100,0

Tablo 25: Tarımsal faaliyetlerde tercih edilen teknikler?

	Sayı	%
Organik tarım	132	16,5
Seracılık ve örtü altı yetiştiriciliği	9	1,1
Topraksız tarım	6	0,7
Eski (ilkel) yöntemlerle tarım yapıyorum	654	81,6
	801	100,0

Tarımsal verimliliği arttırmak amacıyla tercih edilen gübreleme çeşidine bakıldığında geleneksel ahır gübresinin % 50,3'lük bir oranla en çok tercih edilen türü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 26: Üretim yaparken en çok kullanılan gübre çeşidi?

	Sayı	%
Bitkisel atıklardan elde edilen yeşil gübreler	29	3,4
Ahır gübresi	432	50,3
Kimyasal gübre	49	5,7
Gübre kullanmıyorum	65	7,6
Birden çok çeşit gübre	10	1,2
Toplam	585	68,2

Tarımda makineleşme ve çiftçilerin bu alandaki donanımlarını yansıtan tarım makinalarına sahip olma durumlarına bakıldığında çiftçilerin % 26,2'sinin tırmık, % 10,7'sinin pulluk, % 7,8'inin mibzer, % 7,2'sinin de kültivatör sahibi olduğu görülmektedir. Tarım makinalarına sahiplik durumu çiftçilerin tarımsal sektörle olan zayıf bağı ve bu alandaki donanım ve sermaye birikimlerinin güçsüzlüğünü göstermektedir.

Tablo 27: Tarım makinalarına sahip olanların durumu?

	Sayı	%
Tırmık	225	26,2
Mibzer	67	7,8
Kültivatör	62	7,2
Dip kazan	28	3,3
Pulluk	92	10,7
Merdane	41	4,8
Biçerdöver	36	4,2

Vanlı çiftçilerin tohum temin etme biçimlerine bakıldığında % 52,2'sinin kendi ektiği mahsulden, % 37,8'i yerel pazarlardan, % 2,8'i ise sertifikalı tohum tercih ettiği görülmektedir. Bu oransal rakamlar Van il genelinde geleneksel bir tarım anlayışının ağırlıklı olarak kendini sürdürdüğü anlamına gelmektedir.

Tablo 28: Tohum temininizi nasıl sağlıyorsunuz?

	Sayı	%
Kendi ektiğim ürünlerden	425	52,2
Yerel pazarlardan	308	37,8
Sertifikalı tohum kullanıyorum	23	2,8
Diğer	58	7,1
	814	100,0

Bitkisel verimliliği önemli derecede etkileyen zararlı türlerle mücadele biçimlerine bakıldığında çiftçilerin % 65'i alışlagelmiş kültürel diyebileceğimiz geleneksel yöntemlerle bu mücadeleyi sürdürdükleri görülmektedir.

Tablo 29: Tarlada oluşan zararlılarla mücadele biçimi?

	Sayı	%
Kültürel Mücadele (Ekim, Nöbeti, Toprak İşleme vb.)	451	65,0
Mekanik Mücadele (Toplama, tuzaklarla yakalama, malçlama vb.)	44	6,3
Kimyasal Mücadele (herbisit, pestisit, fungusit vb.)	119	17,1
Karma	80	11,5
	694	100,0

Genç çiftçi profiline sahip bireylerin, devletin sağladığı tarımsal desteklerden yararlanma durumlarına bakıldığında yaklaşık 3/4 oranında bir çiftçi grubunun söz konusu destek kapsamına giren takviyelerden yararlan(a)madığı görülmektedir. Yukarıda sosyo-demografik arka plan itibarıyla görece zayıf/düşük bir pozisyona sahip olduğu vurgulanan çiftçilerin, devlet desteklerinden haberdar olma kanallarına bakıldığında % 62,7'sinin muhtardan ya da köylülerden alınan bilgilerle, %16,1'inin il ve ilçe tarım müdürlüklerinden, %13,6'sının ise internet ve medyaya yansıyan bilgilerle konudan haberdar oldukları görülmektedir. Devletin sağladığı bu kolaylıklardan yararlananların ise daha çok mazot ve gübre desteği aldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 30: Devletin sağladığı tarım desteklerinden faydalıyor musunuz?

	Sayı	%
Evet	193	22,5
Hayır	665	77,5
Toplam	858	100

Çitçilerin tarımsal faaliyetlere yönelik yaklaşık harcama tutarı ve ortalama gelir tablosuna bakıldığında dekar başı masrafların 100-300 TL arasında yoğunlaştığı (% 56,5), dekar başı gelirlerin ise 250-1000TL arasında kümелendiğı görülmektedir. Söz konusu oranlar bize dekar başı hatırı sayılır bir artı değerin gelir olarak çiftçinin hanesine yazıldığını işaret etmektedir.

Tablo 31: Dekar başı masraf ve gelir durumu?

Dekar başı yıllık ortalama masraf (TL)			Dekar başı yıllık ortalama gelir (TL)		
	Sayı	%		Sayı	%
0-100	142	20,1	0-250	187	26,4
101-200	286	40,6	251-500	251	35,5
201-300	112	15,9	501-1000	116	16,4
301-400	43	6,1	1001-1500	35	4,9
401-500	53	7,5	1500+	21	3,0
Bilmiyorum	69	9,8	Bilmiyorum	97	13,7
Toplam	705	100,0	Toplam	708	100,0

Van il genelinde çiftçilik yapan kişilerin tarımsal faaliyetlere yönelme ya da çiftçilik yapma nedenlerine bakıldığında geleneksel kodların ağırlıklı olduğu geçimlik bir ekonomiye dayanan bir arka planın olduğu çok açık bir şekilde kendini göstermektedir.

Tablo 32: Çiftçilik yapma nedeni?

	Sayı	%
Baba mesleği olduğundan	214	24,9
Yeterli gelir elde edebildiğim için	29	3,4
Köydeki tek geçim kaynağı olması sebebiyle	453	52,8
Hobi olarak yapıyorum	4	0,5
Ek gelir sağlamak için	91	10,6
Diğer	67	7,8
Toplam	858	100,0

Van'da yaşayan genç çiftçilerin tarım sektörünün geleceğine ilişkin düşüncelerine bakıldığında sadece % 34,7'sinin çok net bir şekilde umutlu olduğu anlaşılmaktadır. Geriye kalan yaklaşık % 65'lik bir çiftçi kısmının tarımsal sektörün geleceğine pozitif bakmadığı söylenebilir. Görüşme yapılan ve çiftçilik yapan genç çiftçilerin % 48,8'i geleceği ve geliri belirsiz olduğu gerekçesiyle çocuklarının hiçbir şekilde tarım ve hayvancılıkla uğraşmasını istememektedir.

Tablo 33: Tarım sektörünün geleceğinden umutlu musunuz?

	Sayı	%
Hayır	316	36,8
Evet	298	34,7
Hem evet hem hayır	244	28,4
Toplam	858	100,0

3.4. Genç Çiftçilerin Hayvancılık Faaliyetleri

Tarım ve hayvancılığın kent ekonomisinde iki güçlü alanı temsil ettiği Van gibi bir şehirde yaşayan ve çiftçi kategorisinde yer alan kişilere “hayvancılık işletmeniz var mı?” sorusuna % 66,3’ünün “evet” cevabı verdiği görülmektedir. Araştırma yapılan köylerde gözlemlenen hayvancılık işletmelerinin yapı ve işletilme biçimi itibariyle modern bir kimlik taşımadığı gerçeği dikkate alındığında Van genelinde güçlü bir hayvancılık işletmesinden söz etmek pek mümkün görünmemektedir.

Tablo 34: Hayvancılık işletmeniz var mı?

	Sayı	%
Hayır	289	33,7
Evet	569	66,3
Toplam	858	100,0

Hayvancılık işletmelerinin mülkiyet durumlarına bakıldığında çiftçilerin % 77’sinin mülk sahibi, % 23’ünün ise kiracı pozisyonunda olduğu anlaşılmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinin yürütüldüğü barınakların/ahırların büyüklüğü ise 20-250 metrekare arasında değişen (% 77,3) bir büyüklüğe sahiptir.

Tablo 35: Hayvancılık işletmesinin mülkiyet durumu

	Sayı	%
İşletme sahibiyim	476	77,0
Kiralık	142	23,0
Toplam	618	100,0

Van’da yürütülen hayvancılık faaliyetlerine hayvan türleri üzerinden bakıldığında koyun, sığır, keçi ve kanatlı hayvancılık türlerinin daha yoğun olduğu aşağıdaki tablodan anlaşılmaktadır. Söz konusu hayvancılık faaliyetlerinde kültür ırkının daha baskın olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 36: Yetiştirilen hayvanların türe göre dağılımı?

	Kültür		Melez		Kültür Melezi	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Koyun	295	89,9	19	5,8	13	4,0
Keçi	151	88,8	14	8,2	5	2,9
Sığır	196	60,7	112	34,7	15	4,6
Manda	16	50,0	13	40,6	3	9,4
Kanatlı	108	97,3	3	2,7	-	-
Arı	18	68,1	6	24,0	1	4,0
Su Ürünleri	4	80,0	1	20,0	-	-

Genç çiftçilerin hayvan yetiştirmede süt üretimi odaklı (% 77,0) bir hayvancılık yaptıkları görülmektedir.

Tablo 37: Hayvan yetiştiriciliğini yapma nedeni?

	Sayı	%
Süt	501	77,0
Besi	105	16,1
Kombine	45	6,9
Toplam	651	100,0

3.5. Genç Çiftçilerin Faaliyet Alanlarında Alt Yapı

Van'da tarım ve hayvancılık ile uğraşan çiftçilerin faaliyet gösterdiği yerleşim yerlerinin alt yapı durumlarına bakıldığında elektriğin önemli derecede (%42,7) bir sorun olarak devam ettiği, internet hizmetinin yaygınlaş(a)madığı, sulama alt yapısının önemli bir problem (% 44,3) olduğu, ulaşım hizmetlerinde istenilen hedeflere ulaşılmadığı açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 38: Genç çiftçilerin faaliyet gösterdiği yerlerdeki alt yapı durumu?

	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Elektrik hizmetine erişim devamlı sağlanıyor mu?	492	57,3	366	42,7
Hanenizde şebeke suyu var mı?	640	74,6	218	25,4
İnternet erişimi var mı?	131	15,2	727	84,8
Suya erişim devamlı olarak sağlanıyor mu?	478	55,7	380	44,3
Köy yolu güvenli ve ulaşımı rahat mı?	418	48,7	440	51,3

3.6. Genç Çiftçilerin Göç Eğilimleri

Tarım ve hayvancılık sektörünün içinde bulunduğu durum, iklimsel koşullar ve sula-maya bağlı sorunlar, tarım ve hayvancılık piyasasında yaşanan ekonomik dalgalanma-lar gibi makro ve mikro nedenler göz önünde bulundurulduğunda genç çiftçilerin göç konusunda ne düşündükleri sektörün gelecek planlaması açısından önem arz eden bir durum oluşturmaktadır. Bu bağlamda genç çiftçilere yöneltilen "son beş yıl içinde ha-nenizden göç eden oldu mu? soruya genç çiftçilerin % 24,8'i evet cevabını vermiştir. Bu şu anlama geliyor her dört çiftçiden birisinin hanesinden sayıları 1-3 arasında değişen (% 79,7) kişi göç etmiştir. Söz konusu göçlerde ekonomik gerekçeler en önemli nedeni oluşturmaktadır.

Şu an itibariyle çiftçilik yapan bireylere "siz göç etmeyi düşünüyor musunuz?" şeklinde sorulan soruya genç çiftçilerin % 36,7'si göç etmeyi düşündüğünü belirterek cevap ver-miştir. Genç çiftçilerin bu bağlamda göç etmeyi düşündükleri yerler olarak Van merkez ve İstanbul, Ankara, İzmir gibi metropol şehirler ön plana çıkmaktadır.

3.7. Genç Çiftçilerin Sorun Alanları

Van il genelinde genç çiftçilerin karşılaştığı sorun alanları olarak yoğunluklarına göre devlet desteklerinin azlığı/yetersizliği, tarım ve hayvancılık sektöründeki maliyetlerin

yüksekliği özellikle yem fiyatlarındaki artışlar, karasal iklim koşullarında yaşanan sulama problemleri, ulaşım, ekipman yetersizliği gibi problemler ön plana çıkmaktadır. Pazar değeri yüksek ürün seçememelerinde çiftçilerin özellikle iklim ve sulamayı iki önemli handikap olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Hayvan sayısının bölgede artmamasının sebepleri olarak anaç hayvanların yem ihtiyacını karşılamakta yaşanan zorlanmalar, yavru satışının gelirin büyük kısmını oluşturması ve yem bitkilerinden elde edilen ürün miktarının yetersiz olması gibi nedenler ön plana çıkmaktadır. Yine geçmiş yıllara oranla hayvancılık sektöründe yaşanan daralmayı genç çiftçiler ağırlıklı olarak yem fiyatlarına ve hayvansal ürünlerin fiyatında yaşanan dalgalanmalara bağlamaktadır. Genç çiftçiler, spesifik olarak hayvancılıktan elde edilen ürünlerin çiftçi hanesinde görece fazla bir artı değere dönüşmemesinin temel nedenleri arasında komisyoncuların kar marjının yüksek olması, **güçlü bir şekilde** kooperatifleşememe ve hayvansal ürünlerin depolanacağı, muhafaza edileceği mekan ve imkanların yetersizliğini görmektedirler.

3.8. Genç Çiftçilerin Beklentileri

Genç çiftçilerin yaşadığı sorunlar, beklenti noktalarını da göstermektedir. Görüşme yapılan 858 çiftçinin beklentileri arasında devlet desteklerinin (hibe ve kredi) arttırılması, özellikle de hayvan ve yem desteğinin güçlendirilmesi, yerel bazlı sorunların tespit edilerek özellikle sulama probleminin giderilmesi, modern ahır modelinin yaygınlaştırılması en güçlü beklentileri oluşturduğu görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Van il sınırları içinde 858 genç çiftçi ile yüz yüze yapılan anket çalışmasına göre Van'da tarım ve hayvancılık yapan çiftçilerin profilleri hakkında ana hatlarıyla şunlar söylenebilir:

- Van'da çiftçilik yapanların büyük çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Kadınların ise bu sektörde emek veren fakat karar merciinde olamayan bir pozisyona sahip oldukları görülmektedir. Genç çiftçi hibe destek başvurularında görünen fakat realitede aktif olmayan bir kadın çiftçi gerçeğinin altını çizmek gerekiyor.
- Van'da çiftçilik yapan grupların güçlü bir eğitim sermayesine sahip olmadığı görülmektedir. Okur-yazar olmayan çiftçiler ile bir diploma sahibi olamayan genç çiftçilerin oranı göz ardı edilemeyecek bir oran oluşturmaktadır. Genç çiftçilerin eğitim tablosu hem tarım ve hayvancılık alanında ortaya çıkan gelişmeleri takip etmekte zorlanan bir kesimin varlığına hem de tarım ve hayvancılık faaliyetlerini modernleştirme potansiyeli açısından güçlü olmayan bir çiftçi grubunun varlığına işaret etmektedir.
- Çiftçilerin sosyal güvence konusunda sahip oldukları durum (% 66,1'i geçici sağlık sigortasına sahip) hem bir birey hem de ürün açısından geleneksel kodların güçlü bir şekilde var olduğunu yansıtmaktadır. Genç çiftçilerin sosyal güvence konusundaki bu durumları ya da tutumları, tarım ve hayvancılık sektöründeki eğreti pozisyonunu yansıtmaktadır. Başka bir ifade ile kendisini ve üretimini güçlü bir şekilde güvenceye alamayan çiftçilerin söz konusu sektörle ilişkileri tutunma şeklinde bir strateji anlamına gelmektedir.
- Tarım ve hayvancılık ile uğraşan Vanlı çiftçilerin makine ve ekipman noktasında çok zayıf bir donanımına sahip olduğu çok açık bir şekilde görülmektedir. Nüfusunun ağırlıklı bir oranı tarım ve hayvancılık alanında istihdam imkanı bulmuş bir ilin makine ve ekipman açısından sahip olduğu zayıf birikim bir taraftan çiftçilerin sosyo-ekonomik açıdan güçlü olmayan arka planları ile ilgiliyken diğer taraftan da modern tarım girdi ve çıktılarını rasyonel olarak değerlendiremeyen bir anlayışla da ilintili olduğu söylenebilir.

- Van'da tarım ve hayvancılık yapan nüfusun demografik kompozisyonu içinde işsiz olarak kategorize edilebilecek hatırı sayılır bir oran bulunmaktadır. Bu durum devletten alınan desteklere işsizlik maaşı, dul aylığı şeklinde yansırken, tarımsal verimliliğe yönelik alanlarda bir genişlemeyi engellemektedir.
- Vanlı genç çiftçilerin tarımsal ürün üretimi noktasında dar bir ürün kataloguna sahip olduğu görülmektedir. Söz konusu tablonun şekillenmesinde iklim ve sulama gibi makro nedenlerin yanında ziraat mühendisliği hizmeti ve eğitim desteğinin olmaması da önemli bir etken oluşturmaktadır.
- Genç çiftçilerin genel olarak tohum temini, gübre kullanımı, zararlılarla mücadele, çiftçilik yapma nedeni gibi hususlarda sergiledikleri pratikler göz önünde bulundurulduğunda modern tarım konseptinden uzak bir çiftçi grubunun varlığı ortaya çıkmaktadır. Durum böyle olunca yerel ve ulusal düzlemde yaratılan katma değer anlamlı bir rakama dönüşemiyor.
- Vanlı genç çiftçilerin ÇKS ve bir kooperatif ya da birliğe üyelik ve kayıt durumlarına bakıldığında gelişmelerden ve söz konusu üyeliklerden haberdar olamayan ya da bunları önemsemeyen bir çiftçi profiline sahip olduğu görülmektedir.
- Çiftçilerin yaşadığı konut ve yerleşkede sosyal yaşamlarını ve tarımsal üretimlerini önemli derecede etkileyen alt yapı sorunlarının büyük bir problem oluşturduğu görülmektedir.
- Genç çiftçilerin sosyo-ekonomik özellikleri, tarım ve hayvancılık sektörüyle mevcut bağları, finansal durumları dikkate alındığında bu alanda faaliyetten çok memnun olmadıkları, bunu sonraki kuşaklara devretme hususunda kararlı olmadıkları, imkan oluştuğunda göç etme eğiliminde oldukları söylenebilir.
- Van il genelinde genç çiftçilerin karşılaştığı sorunların başında göre devlet desteklerinin yetersizliği, maliyetlerin yüksekliği ve ekipman yetersizliği gelmektedir. Çiftçiler hibe ve kredi miktarlarının arttırılmasını, başvuru koşullarının kolaylaştırılmasını, modern çiftçilik modelinin yaygınlaştırılmasını en önemli beklenti olarak ifade etmektedirler.

EKLER

Tablo 39: Görüşme Yapılan Genç Çiftçilerin İkamet Ettikleri Mahalle/Köy Listesi

İlçe Adı	Görüşme Yapılan Genç Çiftçilerin İkamet Ettikleri Mahalleler/Köyler
Bahçesaray	Akyayla, Altındere, Altıntaş, Bağcılar, Cevizlibelen, Çatbayır, Çiçekli, Çömlekçi, Doğanyayla, Elmayaka, Güneyyamaç, İslam, Kartal, Kaşıkçılar, Paşaköy, Şişli, Ulubeyli, Ünlüce, Yaylakonak
Başkale	Albayrak, Atlılar, Barış, Bölekli, Dereiçi, Esenyamaç, Güleçler, Hafızıye, Kaşkol, Kavurgalı, Ortayol, Ömerdağı, Örencik, Özpınar, Saçan, Tepebaşı, Yenimahalle, Yukarıdallı, Yukarıdarıca
Çaldıran	Altıyol, Aşağıçanak, Aşağımutlu, Aşağıyanıktaş, Başegmez, Beyazıt, Beydoğan, Burçakalan, Cumhuriyet, Erginler, İncealan, Karadulda, Kılavuz, Kuskunkıran, Osmanlı, Recep Tayyip Erdoğan, Sellik, Soğuksu, Tekindere, Umuttepe, Yukarımutlu
Çatak	Ağaçlık, Alacayar, Atlıhan, Bilgi, Çılga, Derebaşı, Görentaş, Kaçıt, Konalga, Korulu, Narlı, Onağıl, Sırmalı, Sözveren, Sugeldi, Teknecik, Toyga, Yukarınarlıca
Edremit	Andaç, Çiçekli, Dönemeç
Erciş	Ağaçören, Alkanat, Aşağıçökek, Aşağıgöze, Aşağıkozluca, Bayramlı, Bozyaka, Çelebibağı, Çobandüzü, Çubuklu, Deliçay, Gölağzı, Hacıkış, İkizçalı, Kasımbağı, Keklikova, Kızılören, Latifiye, Mağara, Örene, Payköy, Pınarlı, Salihkiye, Salmanağa, Taşkapı, Topraklı, Ulupamir, Yankitepe, Yukarıışıklı
Gevaş	Abalı, Gündoğan, Karşıyaka, Kayalar, Kurultu, Orta, Pınarbaşı, Uğurveren
Gürpınar	Alniak, Aşağıkaymaz, Bozyiğit, Bölmeçalı, Cumhuriyet, Çakınlı, Çörekli, Değirmendüzü, Dolaylı, Erkaldı, Günbaşı, Güzelsu, Hacıköy, Işıkpınar, Karakoç, Koyunyatağı, Kuşdağı, Ortaköy, Otbiçer, Yukarıkaymaz
İpekyolu	Ağzıkara, Arıtoprak, Baklatepe, Bakraçlı, Beşçatak, Bostaniçi, Değirmenarkı, Dereüstü, Erçek, Ilıkaynak, Irgat, Karagündüz, Karakoç, Kaymaklı, Kıratlı, Ortanca, Yalınağaç, Yenimahalle
Muradiye	Gönderme, Kuşçu, Ovapınar, Sürüyolu, Ünseli
Özalp	Aşağıtulgalı, Bağrıaçık, Boyaldı, Eğribelen, Emek, Gözdeğmez, Hazine, Karlıyamaç, Kaşıkara, Mollatopuz, Oymaklı, Sağmal, Savatlı, Tepedam, Yukarıçavdarlık
Tuşba	Akçaören, Aşit, Dilimli, Gülsünler, Hıdırköy, Kasımoğlu, Ocaklı, Otluca, Özkaynak, Yemlice, Tevekli

Anket Formu

DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI
GENÇ ÇİFTÇİ MEVCUT DURUM ARAŞTIRMASI

Anket No:.....

Bu araştırmanın amacı, Van il sınırları içinde faaliyet gösteren *genç çiftçiler*in tarımsal faaliyetlerdeki mevcut durumlarını, sorun alanlarını ve bu sektörden beklentilerini ortaya koymaktır. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yapılan bu çalışmadan elde edilecek veriler Van'ın tarımsal yapısında uygulanacak politikalara ışık tutacaktır. Bu açıdan sorulara doğru ve samimiyetle vereceğiniz cevaplar önem arz etmektedir.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

A. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Görüşülen Kişinin Sosyo-Demografik Bilgileri

1. Yerleşim Yerinin/Köyün Adı: [.....]
2. Cinsiyeti? [1]Kadın [2]Erkek
3. Yaş? [.....]
4. Eğitim Durumunuz? [1]Okur-yazar değil [2] Okur-yazar [3] İlköğretim [4]Lise
[5]Yüksekokul [6]Üniversite [7]Lisansüstü
5. Medeni Haliniz? [1]Evli [2]Bekar [3]Eşi ölmüş [4]Boşanmış / Bekar
6. Sosyal Güvenceniz? [1]SSK [2]Bağkur [3]G.S.S.(Yeşil Kart) [4]Emekli Sandığı

B. Sosyo - Ekonomik Durum

7. Düzenli bir geliriniz var mı?

- [1]Hayır [2]Evet

8. Köydeki en önemli gelir kaynağınızı hangisi sağlamaktadır?

[1]Tarım [2]Hayvancılık [3]Kamu [4]Ticaret [5] Serbest Meslek [6]Diğer;

9. Siz dahil hanenizde düzenli gelir getirici bir işi olan kaç kişi var?

[1]0 kişi [2]1 kişi [3]2 Kişi [4]3 kişi [5]4 ve daha fazla kişi

10. Hanenizin aylık ortalama geliri?

[1]0-500 TL [2]501-1000 TL [3]1001-1500 TL [4]1501-2000 TL [5]2001 TL'den fazla

11. Sosyal güvenceniz?

[1]SSK [2]Bağkur [3]G.S.S.(Yeşil Kart) [4]Emekli Sandığı

12. Hanenizde işsiz kaç kişi bulunmaktadır?

[1]0 kişi [2]1 kişi [3]2 Kişi [4]3 kişi [5]4 ve daha fazla kişi

13. Hanenizde devletin sosyal desteklerinden faydalanılıyor mu?

[1]Hayır [2]Evet

14. Faydalanıyorsanız hangi başlık/başlıklar altında faydalanıyorsunuz?

[1]Dul aylığı [2]Yaşlı Bakım Ücreti [3]İşsizlik maaşı [4]Şehit/Gazi aylığı [5]Engelli maaşı [6]Diğer;

15. Binek aracınız var mı?

[1]Hayır [2]Evet

16. Traktörünüz var mı?

[1]Hayır [2]Evet

C. Hane Halkı Bilgileri

17. Siz dahil hanedeki kişi sayısı? [.....]

D. Konut Bilgileri

18. Konutunuzdaki mülkiyet durumunuz nedir?

[1] Ev sahibi

[2] Kiracı

[3] Lojman

[4] Ev sahibi değilim ama kira ödemiyorum

[5] Diğer [.....]

19. Konutunuzun yaşı? [.....]

20. Konutunuzun yapısı?

[1] Betonarme

[2] Kerpiç

[3] Kargır

[4] Diğer [.....]

21. Konutunuzun metrekaresi ve oda sayısı?

[1] 0-49 metrekare

[2] 50-75 metrekare

[3] 76-100 metrekare

[4] 100+ metrekare

22. Konutunuzun bileşenlerini belirtiniz?

	Evin İçinde	Evin Dışında	Yok
Tuvalet			
Banyo			
Mutfak			

E. Göç Durumu**23. Son beş yılda hanenizden göç eden birey oldu mu?**

[1]Hayır [2]Evetkişi

24. Bireylerin göç etme nedenleri neler oldu?

[1] Ekonomik [2]Evlilik [3]Eğitim [4]Zorunlu Göç [5]Hastalık [6]Diğer.....

25. Göç eden bireylerin köye dönme ihtimali var mı?

[1]Hayır [2]Evet

26. Siz göç etmeyi düşünüyor musunuz?

[1]Hayır [2]Evet

27. İmkânınız olursa nereye göç etmeyi düşünürsünüz?[1] Başka bir köye [2]Van merkeze [3]Ankara, İstanbul, İzmir vb. şehirler
[4]Göç etmek istemem.**F. Tarımsal Yapı****28. Kaç yıldır tarımla uğraşıyorsunuz? [.....]****29. ÇKS kaydınız var mı?** [1]Hayır [2]Evet**30. Üye olduğunuz kooperatif/birlik var mı?** [1]Hayır [2]Evet**31. Adınıza kayıtlı tarım arazisi var mı?** [1]Hayır [2]Evet [.....]**32. Sizce köyünüzde kooperatif/birlik olmalı mı?** [1]Hayır [2]Evet

33. Tarım arazisinde düzenli olarak bitkisel üretim yapıyor mu? [1]Hayır [2]Evet

34. Adınıza kayıtlı tarım arazisinin nitelikleri ile ilgili bilgileri belirtiniz?

Arazinin niteliği	Miktarı (Dönüm)	Kullanma Durumu [1]Aktif [2]Pasif	Kullanma Biçimi [1]Kendisi [2] Kira
Tarım arazisi			
Bitkisel üretim yapılan arazi			
Sulu			
Kuru			

35. Size ait tarım arazisinde ekilen ürünleri ve alanını belirtiniz?

Ürünün Türü	Üretim Durumu	Ekili Alan (Dönüm)	Kazanç durumu (1.2.3 gib,)	Ürünün Türü	Üretim Durumu	Ekili Alan (Dönüm)	Kazanç durumu (1.2.3 gib,)
Buğday				Elma			
Arpa				Armut			
Yulaf				Kayısı			
Mısır				Kiraz			
Yonca				Şeftali			
Korunga				Ceviz			
Badem				Domates			
Patlıcan				Hıyar			
Biber				Soğan			
				/Sarımsak			
Patates				Yaprağı yenen sebzeler			

36. Üretimi yapılacak ürünün seçimini yaparken size göre etkili olan unsurlar nelerdir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

- [1]İklim faktörleri [2]Bölgenin su durumu [3]Ürün hane gıda ihtiyacına yönelik
[4]Yem Bitkileri ihtiyacımı karşılamak [5]Ürünün Pazarda kolaylıkla alıcı bulabilmesi

[6]Diğer.....

37. Bitkisel üretim yapmak için daha önce herhangi bir eğitim aldınız mı?

[1]Hayır [2]Evet

38. Eğitim Aldığınız kurum, kuruluş, oda, veya şirketin adını yazınız.

Eğitimimi’da aldım.

39. Aşağıdaki tarım tekniklerinden hangilerini kullanıyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1]Organik tarım [2]Seracılık ve Örtü altı yetiştiriciliği [3]Topraksız tarım [4]Eski(ilkel) yöntemlerle tarım yapıyorum.

40. Üretim yaparken kullandığınız gübre çeşitleri nedir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1]Bitkisel atıklardan elde edilen yeşil gübreler [2]Ahır Gübresi [3]Kompost
[4]Kimyasal Gübre [5]Gübre kullanmıyorum [6]Diğer;

41. Aşağıdaki tarım alet ve makinalarından hangilerine sahipsiniz?

Alet/makina	Mevcut durum	Alet/makina	Mevcut durum
	[1]Var [2]Yok		[1]Var [2]Yok
Tırmık		Biçerdöver	
Mibzer		Patates Ekim Makinası	
Kültivatör		Kazayağı	
Dip kazan		Çayır Biçme Makinası	
Pulluk		Gübre Makinası	
Merdane		İlaçlama Makinası	

42. Tarım makinası almayı düşünüyor musunuz? (Tarımsal alet ve makinası olmayanlara sorulacak)

[1]Hayır [2]Evet

43. Düşünüyorsanız adını yazınız.

..... almayı düşünüyorum.

44. Tohum temininizi nasıl sağlıyorsunuz?

[1]Kendi ektiğim ürünlerden [2]Yerel pazarlardan [3]Sertifikalı tohum kullanıyorum

45. Tarlanızda oluşan zararlılara karşı aşağıdaki bitki koruma yollarından hangilerini kullanıyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1]Kültürel Mücadele(Ekim, Nöbeti, Toprak işleme vb)

[2]Mekanik Mücadele(Toplama, tuzaklarla yakalama, malçlama vb)

[3]Kimyasal Mücadele(herbisit, Pestisit, fungusit vb)

46. Bitkisel üretim yaparak elde ettiğiniz ürünleri nasıl değerlendiriyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1]Gıda ihtiyaçlarımı karşılamak üzere kullanıyorum [3]Satıyorum

[2]Yem olarak kullanıyorum [4]Diğer;

47. Devletin sağladığı tarım desteklerinden faydalandınız mı?

[1]Hayır [2]Evet [.....][.....][.....]

48. Tarımsal desteklerin yararlı olduğunuz düşünüyor musunuz?

[1]Hayır [2]Evet

49. Devlet destekleri ile ilgili bilgi edinme yollarınız hangileridir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1] İl/ilçe GTHM [2] Muhtar ve köylülerden [3] Medyadan [4] İnternette
[5] Ziraat odası ve diğer kuruluşlardan

50. Tarımdan elde ettiğiniz gelir dışında gelir elde ediyor musunuz? [1]Hayır [2]Evet**51. Üretim yapmak için girdiye dekar başına kaç lira masraf yapıyorsunuz?**

[1] 0-100 TL [2] 101-200 TL [3] 201-300 TL [4] 301-400 TL [5] 401-500 TL
[6] Bilmiyorum

52. Üretim yaptığınızda dekar başına yılda ortalama kaç lira gelir elde ediyorsunuz?

[1] 0-250 TL [2] 251-500 TL [3] 501-1000 TL [4] 1001-1500 TL [5] 1500 TL+
[6] Bilmiyorum

53. Pazar değeri yüksek ürünleri seçmemenizin sebebi nelerdir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1] Bölgenin iklim durumu [2] Bölgenin su durumu [3] Tohum Temininin zorluğu
[4] Bakımının Zorluğu [5] Pazara uzaklık [6] Alışkanlıklar

54. Tarım sektörünün geleceğinden umutlu musunuz? [1]Hayır [2]Evet

55. Çiftçilik yapmanızın en önemli nedeni nedir?

[1] Baba mesleği olduğundan

[2]Yeterli gelir elde edebildiğim için

[3]Köydeki tek geçim kaynağı olması sebebiyle

[4]Hobi olarak yapıyorum

[5]Ek gelir sağlamak için

[6]Diğer;

56. Size göre kırsaldaki çiftçinin en büyük sorunları hangileridir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

[1]Girdilerin pahalı olması

[2]Ürünlerin değerinde pazarlanamaması

[3]Rekabetle mücadele edememe

[4]Bilgi yetersizliği [5]Diğer;

57. Tarımsal alt yapı olarak nelere ihtiyacınız var?

[1]

[2]

[3]

G. Hayvancılık

58. Hayvancılık işletmeniz var mı? [1]Hayır [2]Evet

59. Hayvancılık işletmenizin mülkiyet durumu nedir? (Evet diyenlere sorulacak)

[1]İşletme sahibiyim

[2]Kiralık

60. Hayvancılık işletmenizin kapasitesi? (Evet diyenlere sorulacak)

[1] 1-20 metre kare

[2] 21-50 metre kare

[3]51-100 metre kare

[4] 101-250 metre kare

[5] 251-500 metre kare

[6] 501-1000 metre kare

[7] Hayvancılık işletmem yok.

61. Hangi hayvanların yetiştiriciliğini yapıyorsunuz?

Hayvan Türü	İrki [1]Kültür [2]Melez [3]Kültür Melezi	Sayı
Koyun		
Keçi		
Sığır		
Manda		
Kanatlı		
Arı		
Su Ürünleri		
Köpek		

62. Yetiştiriciliği ne amaçla yapıyorsunuz?

[1]Süt [2]Besi [3]Kombine

63. İşletmenizde koyunlar ve sığırlar birbirinden izole midir?

[1]Hayır [2]Evet

64. Hayvanlarınızı beslemek üzere kullandığınız yemin teminini nasıl sağlıyorsunuz? (Yüzde ile ifade ediniz)

% Ektiğim ürünlerden %.... Çayır-Mera % Satın alarak

65. Hayvancılık işletmenizin suyunu nasıl temin ediyorsunuz?

[1]Şebeke Suyu [2]Artezyen [3]Doğal Kaynak [4]Taşıma Su

66. Çobanınız var mı?

[1]Hayır [2]Evet

67. Çobanız varsa ona ödenen aylık ücret hangi aralıklardadır?

- [1]0-1000 TL [2]1001-1500 TL [3]1501-2000 TL [4]2001-2500 TL
[5]2501-3000 TL [6]3000 TL' den fazla [7]Diğer

68. Hayvanlarınızda sağlık sorunu veya yetiştiricilik ile ilgili bilgi eksikliğiyle karşılaştığınızda çözüm yolunuz aşağıdakilerden hangileri oluyor? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

- [1]İlçe Gıda-Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü [2]Serbest Veteriner Klinikleri [3]Üniversite
[4] Geleneksel Yöntemler [5]Diğer

69. Çocuklarınızın tarım ve hayvancılık yapmasını ister misiniz?

- [1]Hayır [2]Evet

70. Çocuğunuzun tarım ve hayvancılıkla uğraşmasını neden istemezsiniz?

71. Hayvan sayısının artmamasının sebepleri aşağıdakilerden hangileri olabilir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

- [1]Yavrulara bakım gücünün olmaması
[2]Anaç hayvanların yem ihtiyacını karşılamakta zorlanma
[3]Yavru satışının gelirin büyük kısmını oluşturması
[4]İşletme kapasitesinin yetersiz olması
[5]Yem bitkilerinden elde edilen ürün miktarının yetersiz olması
[6]Yetersiz işgücü

72. Geçmiş yıllara nispeten hayvancılık yapan kişi sayısının bariz şekilde azalmasının sebebi aşağıdakilerden hangisi olabilir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)

- [1]Çoban bulmakta zorlanılması [2]Daha fazla gelir getiren işlerin olması
[3]Yemin pahalı olması [4]Dişi hayvan kesimi
[5]Çayır-meraların azalması [6]Irkların iyileştirilmesi
[7]Hayvansal ürünlerin fiyatında yaşanan dalgalanmalar
[8]Köy nüfusunun azalması
[9]Tarım Bakanlığının politikalarının kısa vadeli olmasından dolayı yatırım yönünün belirlememesi

73. Hayvancılıktan elde edilen ürünlerden çiftçinin yüksek gelir elde edememesinin sebebi aşağıdakilerden hangileri olabilir?

[1]Komisyoncuların kar marjının yüksek olması

[2]Kooperatifleşmenin olmaması

[3]Ürünleri muhafaza edecek koşulların olmaması [4]Diğer

74. Üretim sürecinde hayvanlarınızda en çok hangi hastalıklar ekonomik kayba sebep oluyor?

[1]Şap [2]Brucella [3] Çiçek hastalığı

[4]Mastitis(meme yangısı) [5]Paraziter hastalıklar

[6]Hayvanlarımda daha önce hiç hastalıkla karşılaşmadım [7]Diğer

H. Alt Yapı Durumu

75. Elektrik hizmetine erişim devamlı olarak sağlanabiliyor mu?

[1]Hayır [2]Evet

76. Hanenizde şebeke suyu var mı?

[1]Hayır [2]Evet

77. Suya erişim devamlı olarak sağlanabiliyor mu?

[1]Hayır [2]Evet

78. İnternet erişiminiz var mı?

[1]Hayır [2]Evet

79. Köyün yolu güvenli ve rahat ulaşımı sağlayabilecek kadar yeterli mi?

[1]Hayır [2]Evet

I. Sorunlar ve Beklentiler

80. Genç çiftçi olarak en önemli üç sorunuz nedir?

[1]

[2]

[3]

81. Genç çiftçi olarak en önemli üç beklentiniz nedir?

[1]

Fotoğraflar

Gürpınar Koyunyatağı Mahallesi/Köyü'nde Bir Ahırdan Görüntü

Gürpınar Yukarı Kaymaz Mahallesi/Köyü'nde Kadın Bir Çiftçi İle Anket Çalışması

Tuşba Kasımoğlu Mahallesi/Köyü'nde Bir Çiftçi İle Anket Çalışması

Çaldıran İlçesinde Çiftçiler İle Anket Çalışması

Başkale İlçesi Atlılar Mahallesi/Köyü'ne Anket Çalışması İçin Gidiş

Gevaş İlçesi Gündoğan Mahallesi/Köyü'nde Bir Çiftçi İle Anket Çalışması

Muradiye İlçesi Kuşçu Mahallesi/Köyü'nde Bir Anket Çalışması

Tuşba İlçesi Dilimli Mahallesi/Köyü'nde Genç Çiftçilerle Anket Çalışması

GENÇ ÇİFTÇİ PROFİLİ ARASTIRMASI VAN İLİ ÖRNEĞİ

2018

Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1 65140 İpekyolu / Van

Tel : (0432) 215 65 55 (pbx) / Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

E-mail : bilgi@daka.org.tr / Web : www.daka.org.tr

www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi
www.twitter.com/DAKA_org_tr